

Súd: Krajský súd Košice
Spisová značka: 8CoP/14/2022
Identifikačné číslo súdneho spisu: 7221208718
Dátum vydania rozhodnutia: 08. 02. 2022
Meno a priezvisko sudcu, VSÚ: JUDr. Agnesa Hricová
ECLI: ECLI:SK:KSKE:2022:7221208718.1

Uznesenie

Krajský súd v Košiciach v senáte zloženom z predsedníčky senátu JUDr. Agnesy Hricovej a členov senátu JUDr. Denisy Novotnej Mlinárčikovej a Mgr. Miloša Greguša vo veci starostlivosti súdu o maloletú J. P. nar. X.XX.XXXX zastúpenú kolíznym opatrovníkom Úradom práce, sociálnych vecí a rodiny Košice a toho času už plnoletého E. P. nar. X.X.XXXX bývajúceho v P. na C. ulici č. X detí rodičov: otca E. P. nar. X.XX.XXXX bývajúceho v P. na I. ulici č. XX a matky A. P. nar. XX.XX.XXXX zomrelej dňa XX.X.XXXX v konaní o návrhu starej matky P. H. nar. X.X.XXXX bývajúcej v P. na C. ulici č. X na nariadenie neodkladného opatrenia o odvolaní otca proti uzneseniu Okresného súdu Košice II č.k. 14P/132/2021-22 zo dňa 5.11.2021 takto

rozhodol:

- I. Zastavuje odvolacie konanie o výchove v súčasnosti už plnoletého E. P..
- II. Potvrdzuje uznesenie vo výroku o výchove maloletej J. P..

odôvodnenie:

1. Súd prvej inštancie napadnutým uznesením nariadil neodkladné opatrenie, ktorým dočasne zveril mal. J. a v tom čase mal. E. do dočasnej osobnej starostlivosti ich starej matky P. H., ktorá je oprávnená a povinná sa o maloleté deti osobne starať, zastupovať a spravovať ich majetok v bežných veciach. Zároveň navrhovateľke uložil povinnosť v lehote 30 dní od právoplatnosti uznesenia podať návrh na začatie konania vo veci samej o zverenie maloletých detí do náhradnej osobnej starostlivosti.

2. Rozhodnutie odôvodnil tým, že maloleté deti boli po rozvode manželstva rodičov zverené do osobnej starostlivosti matky A. P., ktorá dňa XX.X.XXXX zomrela. Z dôvodu neprítomnosti otca, ktorý v tom čase žil a pracoval v zahraničí, zabezpečovala faktickú starostlivosť o maloleté deti stará matka P. H., ktorej boli maloleté deti zverené do náhradnej osobnej starostlivosti. V máji 2020, po návrate otca na Slovensko, súd na jeho návrh zrušil náhradnú osobnú starostlivosť navrhovateľky k maloletým deťom a v tom čase mal. E. a mal. J. zveril do osobnej starostlivosti otca. Z návrhu navrhovateľky ako aj z jej vyjadrenia pred kolíznym opatrovníkom vyplynulo, že mal. J. v marci XXXX prišla k nej s tým, že ju otec zbil a na rukách mala modriny. Od mája 2021 sa maloleté deti s vedomím otca vrátili späť do bytu k starej matke, ktorá im od toho času zabezpečuje faktickú starostlivosť. Šetrením pomerov v domácnosti starej matky, v rámci ktorého bol vykonaný aj pohovor s mal. J. a E. bolo preukázané, že stará matka zabezpečuje faktickú starostlivosť o maloleté deti v súlade s ich prejavenu vôľou, v starostlivosti starej matky neboli zistené žiadne nedostatky a deti jasne vyjadrili vôľu zotrvať vzhľadom na vzniknutú rodinnú situáciu u nej aj naďalej. Obe deti zhodnotili svoj vzťah so starou matkou ako priateľský, dobrý a starú matku ako plne schopnú sa o nich dostatočne postarať. V tom čase mal. E. pri pohovore poukázal tiež na to, že vzťah s otcom bol spočiatku dobrý, no ich vzťah sa zhoršil v decembri 2020 a dôvodom bol alkohol a agresívne správanie otca voči nemu. Aj mal. J. pri pohovore s kolíznym opatrovníkom uviedla výhrady voči správaniu otca a že toho času vzťah k otcovi nemá žiadny, pretože jej ubližoval. Otec vo svojom vyjadrení pred kolíznym opatrovníkom poukázal na svoje výhrady k plneniu si školských povinností maloletých detí, ich správaniu sa voči nemu, čo on pripisuje nesprávnej výchove

maloletých starou matkou a potvrdil, že celá táto situácia má negatívny dopad aj na jeho partnerský vzťah. Deti podľa ich vyjadrenia s otcom toho času nie sú v žiadnom kontakte, ani sa s ním nestretávajú. Správanie sa otca voči maloletým deťom, ktoré podľa ich vyjadrenia vykazuje prvky agresivity ako aj požívanie alkoholu, vyhodnotil súd prvej inštancie z hľadiska záujmu maloletých detí ako vysoko rizikové. Otec aktuálne od mája 2021 nevykonáva osobnú starostlivosť o maloleté deti a aj keď má výhrady voči navrhovateľke a jej výchove, jej starostlivosť zásadne nenamieta. Obe deti jasne a zrozumiteľne vyjadrili vôľu zotrvať u nej aj naďalej, do domácnosti otca sa nevrátiť a prenechať starostlivosť o nich na starú matku, s ktorou majú vytvorený bližší citový vzťah a s ktorou si rozumejú. Na základe uvedeného súd prvej inštancie považoval skutočnosti tvrdené navrhovateľkou a tiež zistené sociálnym šetrením za také, ktoré sú spôsobilé navodiť dôvodné pochybnosti o plnohodnotnej starostlivosti a výchove otca, ktorú bude nevyhnutné preveriť dokazovaním vykonaným v konaní vo veci samej, ktorého rozsah presahuje možnosti inštitútu neodkladného opatrenia. Vzhľadom na uvedené skutočnosti mal za preukázané, že v najlepšom záujme maloletých detí je ich zverenie do dočasnej osobnej starostlivosti navrhovateľky, ktorá je ich starou matkou, zabezpečuje faktickú starostlivosť o ne nepretržite už od mája 2021, je pre nich najbližšou vzťahovou osobou a ktorá je schopná zabezpečiť maloletým stabilné výchovné prostredie a riadne uspokojovanie ich bežných potrieb. Sociálnym šetrením bolo zistené, že maloleté deti majú v domácnosti starej matky vytvorené vhodné podmienky pre ich ďalší zdravý psychický a fyzický vývin a stará matka im poskytuje stabilné rodinné zázemie, pocit domova a bezpečia. Pri rozhodovaní prihliadol tiež na skutočnosť, že schopnosť reálne zabezpečovať každodenné potreby mal. detí preukázala stará matka aj tým, že maloleté deti boli v jej osobnej starostlivosti v rokoch 2016 až 2020. Zároveň konštatoval, že aj napriek odporúčaniu kolízneho opatrovníka, na základe vykonaného dokazovania nezistil dôvod na priznanie nároku na výživné neodkladným opatrením v nevyhnutnej miere ex offo, nakoľko stará matka maloletých má pravidelný príjem vo forme starobného dôchodku, otec maloletých detí uviedol, že deťom dáva sirotsky dôchodok a nemá problém prispieť na ich výživu, keď niečo potrebujú a požiadajú ho o to. Súd prvej inštancie v danom prípade nemal za preukázané, že by výživa detí bola nejakým spôsobom ohrozená a maloleté deti boli vystavené nebezpečenstvu, ktoré by odôvodňovalo nevyhnutnosť úpravy vyživovacej povinnosti zo strany otca nariadením neodkladného opatrenia. Navyše nároky maloletých detí na uspokojovanie ich potrieb možno zabezpečiť aj formou opakovaného príspevku dieťaťu zverenému do náhradnej starostlivosti, na ktorý si môže po právoplatnosti tohto uznesenia navrhovateľka uplatniť nárok. Zároveň v zmysle § 336 CSP, súd prvej inštancie uložil navrhovateľke povinnosť podať v lehote 30 dní od právoplatnosti uznesenia návrh vo veci samej na začatie konania o zverenie maloletých detí do náhradnej osobnej starostlivosti.

3. Proti tomuto uzneseniu podal v zákonnej lehote odvolanie otec z dôvodu, že stará matka nevie a nedáva jeho deťom výchovu akú má dávať do života. On ako otec vie dobre, ako sa majú deti vychovávať, keďže stará matka ani nevie s kým sa napríklad stretáva mal. J., pričom sám syn E. mu povedal, že sa stretáva s cigánmi, čomu aj verí, pretože všetci boli na kožnom, lebo dostali od J. svrab. Potvrdil, že dcére rozbil telefón, pretože jej ho kúpil a keď jej volal, chcel vedieť kde je, tak ho väčšinou zrušila. Nečudo, že sa to časom nazbieralo, tak ju pošteklil aj remeňom, veď každý raz dostal bitku od rodiča. Uviedol, že aj stará matka aj matka v minulosti mal. J. zbili, pretože prišla domov opitá, keď ju mala v opatere stará matka. Povedať to mal syn E.. Preto nesúhlasí, aby boli jeho deti zverené do náhradnej osobnej starostlivosti starej matke. Myslí si, že čo povie rodič vlastným deťom, tak by to malo byť pre ne svätým.

4. Ďalšie vyjadrenia do spisu doručené neboli.

5. Z úradného záznamu zo spisu je zrejmé, že stará matka dňa 19.11.2021 podala na Okresný súd Košice II návrh na zverenie mal. E. a mal. J. do jej náhradnej osobnej starostlivosti. Konanie je vedené pod sp. zn. 17P/171/2021.

6. Konania vo veciach starostlivosti súdu o maloletých sa prejednávajú a rozhodujú podľa Zákona č. 161/2015 Z.z. Civilný mimosporový poriadok (CMP).

7. Podľa § 2 ods. 1 CMP na konania podľa tohto zákona sa použijú ustanovenia Civilného sporového poriadku (CSP), ak tento zákon neustanovuje inak.

8. Odvolací súd skôr, ako pristúpil k rozhodnutiu o odvolaní, preskúmal, či boli splnené podmienky pre nariadenie odvolacieho konania. Z predloženého spisu zistil, E. P. nadobudol dňa X.X.XXXX plnoletosť. Predmetom konania na súde prvej inštancie je návrh starej matky na nariadenie neodkladného opatrenia, ktorým by boli maloleté deti P. zverené do jej dočasnej osobnej starostlivosti.

9. Podľa § 161 ods. 1 CSP ak tento zákon neustanovuje inak, súd kedykoľvek počas konania prihliada na to, či sú splnené podmienky, za ktorých môže konať a rozhodnúť (ďalej len „procesné podmienky“).

10. Podľa § 161 ods. 2 CSP ak ide o nedostatok procesnej podmienky, ktorý nemožno odstrániť, súd konanie zastaví.

11. Podľa § 378 ods. 1 CSP na konanie na odvolacom súde sa primerane použijú ustanovenia o konaní pred súdom prvej inštancie, ak tento zákon neustanovuje inak.

12. Podľa § 44 ods. 1 Zákona o rodine náhradnou starostlivosťou je viacero osobitne usporiadaných, na seba nadväzujúcich a vzájomne sa podmieňujúcich dočasných opatrení, ktoré nahrádzajú osobnú starostlivosť rodičov o maloleté dieťa v prípadoch, ak ju rodičia nezabezpečujú alebo nemôžu zabezpečiť. Podľa ods. 2 náhradná starostlivosť, na ktorej základe vznikajú vzťahy medzi maloletým dieťaťom a inou osobou, môže vzniknúť len rozhodnutím súdu a jej obsah tvoria práva a povinnosti vymedzené zákonom alebo súdnym rozhodnutím. V zmysle ods. 3 náhradnou starostlivosťou je a) zverenie maloletého dieťaťa do osobnej starostlivosti inej fyzickej osoby než rodiča (ďalej len „náhradná osobná starostlivosť“), b) pestúnska starostlivosť a c) ústavná starostlivosť.

13. Zo znenia citovaného ustanovenia § 44 Zákona o rodine vyplýva, že náhradná osobná starostlivosť sa vzťahuje iba na maloleté dieťa, teda nie na plnoletú osobu. Plnoletosť sa nadobúda 18. rokom veku, alebo dňom uzavretia hoci aj neplatného manželstva po 16. roku veku (§ 8 ods. 2 Občianskeho zákonníka).

14. Odvolací súd mal z obsahu spisu preukázané, že E. P., ktorého výchova - zverenie do dočasnej osobnej starostlivosti je predmetom tohto konania nadobudol dňa X., t.j. v priebehu odvolacieho konania a pred právoplatným rozhodnutím vo veci samej plnoletosť, preto odpadol predmet konania a návrh na jeho zverenie do náhradnej osobnej starostlivosti stratil svoje opodstatnenie, pretože náhradná osobná starostlivosť ako forma náhradnej starostlivosti sa vzťahuje len na maloleté deti, pričom nadobudnutím plnoletosti maloletého dieťaťa zo zákona náhradná osobná starostlivosť zaniká. Nadobudnutím plnoletosti pominuli dôvody na rozhodovanie o návrhu navrhovateľky na jeho zverenie do náhradnej osobnej starostlivosti, hoci v čase podania návrhu, či rozhodovania súdu prvej inštancie E. P. ešte bol maloletý.

15. Keďže nadobudnutie plnoletosti je taký nedostatok podmienky konania, ktorý nemožno odstrániť, odvolací súd odvolacie konanie vo výroku o výchove v súčasnosti už plnoletého E. podľa § 161 ods. 2 CSP v spojení s § 378 ods. 1 CSP zastavil.

16. Podľa § 38 ods. 1 CMP, ak je účastníkom maloletý, ktorý je schopný vyjadriť samostatne svoj názor, súd na jeho názor prihliadne.

17. Podľa § 38 ods. 2 CMP, názor maloletého zisťuje súd spôsobom zodpovedajúcim jeho veku a vyspelosti. Podľa povahy veci zisťuje súd názor maloletého bez prítomnosti iných osôb.

18. Podľa § 43 ods. 1 Zákona o rodine maloleté dieťa má právo vyjadriť samostatne a slobodne svoj názor vo všetkých veciach, ktoré sa ho týkajú. V konaniach, v ktorých sa rozhoduje o veciach týkajúcich sa maloletého dieťaťa, má maloleté dieťa právo byť vypočuté. Názoru maloletého dieťaťa musí byť venovaná náležitá pozornosť zodpovedajúca jeho veku a rozumovej vyspelosti.

19. Podľa ustanovenia § 325 ods. 1 CSP neodkladné opatrenie môže súd nariadiť, ak je potrebné bezodkladne upraviť pomery alebo ak je obava, že exekúcia bude ohrozená.

20. Podľa § 329 ods. 2 CSP pre neodkladné opatrenie je rozhodujúci stav v čase vydania uznesenia súdu prvej inštancie.

21. Podľa ustanovenia § 387 ods. 1 CSP odvolací súd rozhodnutie súdu prvej inštancie potvrdí, ak je vo výroku vecne správne.

22. Podľa § 387 ods. 2 CSP, ak sa odvolací súd v celom rozsahu stotožňuje s odôvodnením napadnutého rozhodnutia, môže sa v odôvodnení obmedziť len na skonštatovanie správnosti dôvodov napadnutého rozhodnutia, prípadne doplniť na zdôraznenie správnosti napadnutého rozhodnutia ďalšie dôvody.

23. Odvolací súd preskúmal uznesenie súdu prvej inštancie v napadnutom výroku o výchove mal. J. v rozsahu vyplývajúcom z ustanovenia § 65 a § 66 CMP bez nariadenia pojednávania podľa ustanovenia § 385 CSP a *contrario* a dospel k rovnakému právnomu záveru ako súd prvej inštancie. Odvolací súd zdôrazňuje, že v konaniach týkajúcich sa starostlivosti súdu o mal. deti je prioritný záujem detí, ktorý nie je možné zamieňať so subjektívnymi predstavami rodičov o realizácii ich výchovného pôsobenia.

24. Odvolací súd považuje za potrebné zdôrazniť, že rozhodnutie o návrhu na nariadenie neodkladného opatrenia nie je založené na výsledkoch dokazovania, na závere o skutkovom stave a ani na právnom posúdení veci. Nepredstavuje samo o sebe výsledok procesu, v priebehu ktorého by súd zvažoval, aké dôkazy vykoná, ako bude vykonané dôkazy hodnotiť a aké skutkové zistenia z nich vyvodí. Zmyslom a účelom neodkladného opatrenia je rýchla účinná predbežná úprava pomerov účastníkov bez toho, aby boli sporné otázky vyriešené konečným spôsobom, teda meritórnym rozhodnutím vo veci samej, preto nemôže byť relevantný odvolací dôvod, že súd nedostatočne zistil skutočný stav a dospel na základe vykonaných dôkazov k nesprávnym skutkovým zisteniam a vec nesprávne právne posúdil. Pretože v tejto právnej veci ide o neodkladnú úpravu pomerov účastníkov konania, nebolo úlohou odvolacieho súdu dôsledne sa zaoberať odvolacími námietkami otca, pretože tieto sa prakticky týkajú veci samej a majú význam pre konečné rozhodnutie. Pri rozhodovaní vo veciach starostlivosti súdu o maloleté deti prioritne treba zabezpečiť ochranu záujmov maloletého dieťaťa, ktorými sú predovšetkým zdravý psychický a fyzický vývoj a nie je možné ich zamieňať so záujmami rodičov, resp. ich predstavami o realizácii výkonu ich rodičovských práv a povinností. Odvolací súd nepresvedčila argumentácia otca, že stará matka nevie zabezpečiť riadnu výchovu mal. J., pretože sa o ňu aj o jej staršieho brata E. starala v období rokov 2016 - 2020 a fakticky sa o nich opätovne stará od mája 2021. Dovtedy voči jej výchove a starostlivosti nemal žiadne námietky. Mal. J. je u nej spokojná, má s ňou dobrý vzťah. S otcom má horší vzťah pre alkohol a jeho agresívne správanie. Pred kolíznym opatrovníkom počas sociálneho šetrenia výslovne uviedla, že chce byť so starou matkou, pričom aj kolízny opatrovník odporučil jej zverenie do dočasnej náhradnej osobnej starostlivosti starej matky. Odvolací súd poukazuje na to, že právo dieťaťa vyjadriť samostatne svoj názor patrí maloletému dieťaťu vždy. Pritom, čím je dieťa staršie, tým väčšia váha a pozornosť má byť venovaná jeho názoru. Mal. J. mala 16 rokov, čo znamená, že už je dostatočne rozumovo vyspelá, aby chápala dôsledky svojich rozhodnutí. V tomto prípade bol názor mal. J. podporený nielen navrhovateľkou, ale aj názorom kolízneho opatrovníka. Inštitút neodkladného opatrenia v konaní starostlivosti o maloleté dieťa má slúžiť k ochrane práv dieťaťa v situáciách, keď sú práva dieťaťa zjavne ohrozené, do doby, keď o výchove dieťaťa, ktorá je inštitútom hmotného práva nebude rozhodnuté podľa príslušných ustanovení Zákona o rodine. V konaniach starostlivosti súdu o maloleté deti však nie je pri nariaďovaní neodkladného opatrenia potrebné odôvodňovať nebezpečenstvo bezprostredne hroziacej ujmy, ale postačuje, ak je dočasná úprava pomerov maloletého dieťaťa v záujme maloletého dieťaťa.

25. Z vyššie uvedených dôvodov odvolací súd potvrdil rozhodnutie súdu prvej inštancie vo výroku o výchove mal. J. ako vecne správne podľa ustanovenia § 387 ods. 1 CSP a podľa ods. 2 tohto ustanovenia sa v odôvodnení obmedzil iba na skonštatovanie správnosti dôvodov napadnutého rozhodnutia a na zdôraznenie správnosti napadnutého rozhodnutia doplnil ďalšie dôvody.

26. Rozhodnutie bolo prijaté odvolacím senátom pomerom hlasov 3:0 (§ 393 ods. 2 vety druhej CSP).

Poučenie:

Proti rozhodnutiu odvolacieho súdu je prípustné dovolanie, ak to zákon pripúšťa (§ 419 a nasl. CSP) v lehote dvoch mesiacov od doručenia rozhodnutia odvolacieho súdu oprávnenému subjektu na súde, ktorý rozhodoval v prvej inštancii. Ak bolo vydané opravné uznesenie, lehota plynie znovu od doručenia opravného uznesenia len v rozsahu vykonanej opravy (§ 427 ods. 1 CSP).

Dovolateľ musí byť v dovolacom konaní zastúpený advokátom. Dovolanie a iné podania dovolateľa musia byť spísané advokátom (§ 429 ods. 1 CSP). Uvedená povinnosť neplatí, ak je dovolateľ fyzická osoba, ktorá má vysokoškolské právnické vzdelanie druhého stupňa (§ 429 ods. 2 CSP).

V dovolaní sa popri všeobecných náležitostiach podania uvedie, proti ktorému rozhodnutiu smeruje, v akom rozsahu sa toto rozhodnutie napáda, z akých dôvodov sa rozhodnutie považuje za nesprávne (dovolacie dôvody) a čoho sa dovolateľ domáha (dovolací návrh) (§ 428 CSP).